

Кремешна Т.І.

ФОРМУВАННЯ ГЕРМЕНЕВТИЧНИХ УМІНЬ МАЙБУТНІХ МУЗИКАНТІВ-ВИКОНАВЦІВ У ФАХОВІЙ ПІДГОТОВЦІ

Сучасний період розвитку суспільства опосередковується процесами становлення в суспільній свідомості нової світоглядної парадигми, яка має вплив на функціонування всіх соціальних інститутів, у тому числі й на інститут освіти. Зміна парадигми розвитку пов'язана з формуванням у суспільній свідомості нових типів осмислення і способів перетворення дійсності.

У зв'язку з цим, існує необхідність переосмислення існуючих у теорії та практиці навчання методів і технологій, пошуку та створення нових, що є особливо актуальним для вищої ланки освіти. Так, важливим завданням вузу стає розвиток у студента здатності до знаходження смислу, істини. Знання повинно стати «його частиною і путівником до осмисленої педагогічної дії», яка базується на розумінні [1, с. 25]. Вирішення вказаного завдання лежить на шляху розвитку самостійного мислення, навиків дій, які забезпечують вивільнення свідомості для досягнення змісту навчальних текстів, уміння самостійно здійснювати творчо-дослідницьку діяльність по їх тлумаченню, що перш за все пов'язано зі зверненням до духовної сфери студентів. Перенесення акценту з простого запам'ятовування тексту на його тлумачення і розуміння дозволить майбутнім учителям відносно вільно орієнтуватися в умовах інтенсивного потоку інформації, посилить професійну направленість, збагатить пошукову, творчу діяльність, сприятиме розвитку творчих здібностей.

Особливої актуальності означена тема набуває у тій сфері професійної освіти, в якій предметом вивчення і основою для пошуку та інтерпретації смислу є художній текст в різноманітних його видах: текст літературних, драматичних та музичних творів, а також тексти зображувального мистецтва, кінематографії, хореографії. Їх першооснову складає знакова система, яка несе специфічну смислову інформацію (художній образ як тип художньої мови) і має мовну природу.

Окремі аспекти зазначеної проблеми знаходяться в полі зору вчених і практиків. Так, існує низка досліджень, присвячених характеристиці процесу інтерпретації художнього тексту (Н. Бучило, Н. Корихалова, П. Підкасистий та ін.); визначенню

шляхів осягнення тексту музичних творів (В. Живов, І. Мусін, А. Рубінштейн, та ін.); пошуку прийомів та методів тлумачення текстів, зокрема текстів музичних творів у художньому контексті (Ю. Борєв, Д. Лісун, І. Манакова, А. Сохор та ін.).

У даних працях ми знаходимо цілісний і теоретичний аналіз тексту, який знайшов найбільш широке розповсюдження в художній та педагогічній практиці. Специфіка цілісного аналізу полягає в урахуванні всіх обставин, які передували створенню музичного твору – історичний контекст, стильові зв'язки, авторські асоціації, у тому числі жанрові, та передбачає інтуїтивне художнє пізнання, розуміння ролі елементів у системі художнього цілого. Теоретичний аналіз ставить своїм завданням з'ясування закономірностей форми, а також аналіз її елементів (синтаксису, ритму і т. д.), та передбачає вихід до естетичних проблем, осягнення художнього змісту.

Проте, згідно теорії розуміння, існує логічна послідовність, яка веде до осягнення змісту і його вираження: вивчення знакової системи – розкриття образу його осягнення – побудова виконавської концепції на основі виконавського аналізу засобів музичної виразності.

Враховуючи зазначену логічну послідовність, нижче пропонуємо три ступені самостійної творчо-дослідницької діяльності студентів, направленої на адекватне розуміння текстів інструментальних творів на основі герменевтичного підходу.

I ступінь – граматична та психологічна інтерпретація тексту: тлумачення частин (елементів) та їх єдність; вихід на уявлення та створення гіпотези про зміст цілого; переведення знайденого змісту на суб'єкт (студента) – присвоєння ним змісту автора та знаходження особистісних смислів. Даний етап включає ознайомлення з текстом на основі антиципації, тобто інтуїтивного «схоплення», «передчуття», «початкового розуміння» цілого і винесення судження. Антиципація здійснюється завдяки програванню тексту на інструменті, чи мисленнєвого прочитання та уявлення змісту твору. При ознайомленні студент також повинен звернутися до аналізу структури твору, що дозволить проникнути у внутрішній зміст, віднайти музично-слухові уявлення (музичний образ).

II ступінь – історична інтерпретація тексту, результат якої ствердить чи спростує гіпотезу: тлумачення стилю

творчості автора, його біографічних даних, художнього стилю епохи. Друга ступінь передбачає герменевтичний аналіз ряду текстів композитора, творчість якого вивчає студент. Це дозволить зрозуміти загальний стиль митця. Порівнюючи проаналізовані тексти, роздумуючи по аналогії, необхідно виокремити найбільш типові складові елементи: форму, прийоми письма, засоби музичної виразності та ін., що дозволить більш чітко зрозуміти ідейний задум автора та підкреслити єдність та своєрідність його художньої манери.

III ступінь – побудова теоретичної моделі тексту та створення виконавської концепції твору.

При створенні виконавської концепції твору слід базуватись на розумінні образно-сміслового змісту тексту (у тому числі музичного образу), вивченні умов, від яких залежить його втілення виконавцем (виконавські прийоми), а також виявлення виконавських труднощів та знаходження шляхів їх подолання.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бондаревская Е., Кульневич С. Педагогика: личность в гуманистических теориях и системах воспитания: Учеб. пособие для студентов средних и высших пед. учебн. заведений, слушателей ИПК и ФПК / Е. Бондаревская, С. Кульневич. – Ростов-н/Д: Творческий центр «Учитель», 1999. – 560 с.
2. Коткавирта Ю. Философская герменевтика Х.-Г. Гадамера / Ю. Коткавирта // Герменевтика и деконструкция / [под ред. В. Штегмайера, Х. Франка, Б. Маркова]. – СПб., 1999. – 255 с.
3. Рузавин Г. И. Методология научного исследования: Учеб. Пособие для вузов / Г. И. Рузавин. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 1999. – 317с.
4. Сулима И. И. Педагогическая герменевтика: [Монография] / И. И. Сулима. – Нижний Новгород: Нижегородский юридический институт МВД РФ, 2000. – 255 с.
5. Schleiermacher F. Hermeneutic. – Heidelberg: Winter, 1959. – 175 p.

